

DZIEJE

NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1-2014

<http://rcin.org.pl>

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XLVI
2014
1**



WARSZAWA 2014

<http://rcin.org.pl>

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszczyka,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(Umowa nr 548/P–DUNdem/2013)

KOMITET REDAKCYJNY

Idesbald Goddeeris, Krzysztof Kawalec, Marek Kornat, Piotr Madajczyk,
Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieżyn, Andrzej Nowak, Wojciech Rojek,
Dušan Šeges, Andrzej Suchcitz, Ryszard Sudziński, Włodzimierz Suleja,
Małgorzata Willaume, Michihiro Yasui, Elżbieta Znamierowska–Rakk

REDAKCJA

Andrzej Chojnowski, Małgorzata Gmurczyk–Wrońska (sekretarz),
Marek K. Kamiński, Andrzej Koryn, Rafał Stobiecki, Jacek Tebinka,
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska–Chojnowska

Czasopismo recenzowane

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 22 831–02–61

ISSN 0419–8824

© Instytut Historii PAN & Wydawnictwo DiG, 2013



Wydawnictwo DiG Sp.j.
PL 01–987 Warszawa, ul. Dankowicka 16 c lok. 2
tel./fax (+4822) 839–08–38
e–mail: biuro@dig.pl <http://www.dig.pl>

Druk cyfrowy: FABRYKA DRUKU w Warszawie

<http://rcin.org.pl>

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Zbigniew K. Wójcik — <i>Walerian Kramarz (1905–1941). Jego życie i śmierć</i>	3
Halina Parafianowicz — <i>Od wojny do pokoju: sprawy Węgier w polityce USA, 1917–1921</i>	19
Wojciech Śleszyński — <i>Działalność wywiadowcza Sergiusza Piaseckiego w Ekspozyturze Oddziału II Sztabu Generalnego nr 6 w Brześciu nad Bugiem w latach 1922–1923</i>	37
Artur Ochał — <i>Napad na Wiszniew (19 VII 1924 r.)</i>	49
Robert Kuśnierz — <i>„Maksymalna eksploatacja robotnika”. Ruch stachanowski w ocenach i opiniach polskich dyplomatów i urzędników konsularnych</i>	59
Marek Kazimierz Kamiński — <i>Czechosłowackie próby zbliżenia z Niemcami Hitlera (listopad 1936–luty 1937 r.)</i>	75
Marek Ney-Krwawicz — <i>„Polak w Iranie” o młodych i najmłodszych uchodźcach polskich z ZSRR w Iranie w latach 1942–1944</i>	85
Sławomir Moćkun — <i>Niechciana prawda. Kanada wobec ujawnienia zbrodni katyńskiej (1943–1945)</i>	111
Michał Jerzy Zacharias — <i>Powstanie, przekształcenia i perspektywy zaniku systemu komunistycznego w „Nowej klasie” Milovana Đilasa</i>	123
Jarosław Pałka, Tymoteusz Pawłowski — <i>Praca nad biografią Michała Żymierskiego prowadzona przez Wojskowy Instytut Historyczny w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych</i>	157

AUTOREFERATY

Kamila Churska-Wołoszczak — <i>Propaganda wyborcza na terenie województwa pomorskiego w latach 1946–1947</i>	173
Mateusz Szpytma — <i>Zjednoczone Stronnictwo Ludowe w województwie krakowskim w latach 1949–1956 (geneza, członkowie, działalność)</i>	183

MATERIAŁY

Andrzej Chojnowski — <i>Kto odsunął od władzy Władysława Gomułkę? Przyczynek do genezy Grudnia '70</i>	189
--	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

- Jan Molenda — *Trudności w pisaniu biografii politycznej* 207
 Piotr Cichoracki — *O biografii Juliusza Poniatowskiego raz jeszcze...* 226

- Michael S. Neiberg, *Taniec furii. Wybuch pierwszej wojny światowej oczami Europejczyków* — Joanna Modrzejewska-Leśniewska 230
 Raimo Pullat, Risto Pullat, *Morze wódki. Przemysł spirytusu na Bałtyku w okresie międzywojennym* — Andrzej Kastory 234
 Piotr Cichoracki, *Stołpce–Łowcza–Leśna 1924. II Rzeczpospolita wobec najważniejszych incydentów zbrojnych w województwach północno-wschodnich* — Przemysław Olstowski 237
 Dariusz Jeziorny, *Dyplomacja brytyjska wobec koncepcji paktu wschodniego (1933–1935). Analizy, projekty, działania* — Radosław Żurawski vel Grajewski 243
 Jarosław Rabiński, *Stronnictwo Pracy we władzach Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie w latach 1939–1945* — Tadeusz Wolsza 248
 Emil A. Pasierski, *Miłosz i Putrament. Żywoty równoległe* — Kinga Kubicka 255
Studi sull'Europa orientale. Un bilancio storiografico. Una nova generazione di storici (1970–2010), a cura di Giovanna Motta — Jędrzej Paszkiewicz 261

ŻYCIE NAUKOWE

- Konferencja „Rola Żydów w rozwoju gospodarczym ziem polskich”, Łódź 23–24 IX 2013 r. — Kamil Kowalski 267
 Międzynarodowa konferencja naukowa „Life and political role of János Esterházy in archival and Press sources”, Samorin (Słowacja), 6 września 2013 r. — Arkadiusz Adamczyk 271

IN MEMORIAM

- Krystyna Śreniowska (1914–2013) — Zbigniew Romek 277

Wśród naszych Autorów m.in.

Dr hab. Arkadiusz Adamczyk — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Filia w Piotrkowie Trybunalskim

Prof. dr hab. Andrzej Chojnowski — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego

Dr hab. Piotr Cichoracki — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr Kamila Churska — Wołoszczak — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku. Delegatura w Bydgoszczy

Prof. zw. dr hab. Marek Kazimierz Kamiński — w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Prof. dr hab. Andrzej Kastory — w Instytucie Historii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Dr Kamil Kowalski — adiunkt w Katedrze Historii Myśli Ekonomicznej i Historii Gospodarczej Uniwersytetu Łódzkiego

Mgr Kinga Kubicka — doktorantka w Interdyscyplinarnym Studium Doktoranckim Uniwersytetu Warszawskiego

Dr Robert Kuśnierz — adiunkt w Instytucie Historii i Politologii Akademii Pomorskiej w Słupsku

Prof. zw. dr hab. Marek Ney — Krwawicz — w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Sławomir Moćkun — pracownik naukowy Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębkarku

Dr hab. Joanna Modrzejewska — Leśniewska — prof. nadzwyczajny w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie

Prof. dr hab. Jan Molenda — w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Artur Ochał — historyk wojskowości, oficer Morskiego Oddziału Staży Granicznej w Szczecinie

Dr hab. Przemysław Olstowski — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Jarosław Pałka — pracownik naukowy Archiwum Historii Mówionej Domu Spotkań z Historią i Ośrodka „Karty” w Warszawie

Dr hab. Jędrzej Paszkiewicz — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. dr hab. Halina Parafianowicz — w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku

Dr hab. Zbigniew Romek — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Mateusz Szpytma — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie

Dr hab. Wojciech Śleszyński — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku

Prof. zw. dr hab. Tadeusz Wolsza — w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Zbigniew K. Wójcik — starszy wykładowca w Instytucie Politologii i Polityki Regionalnej Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemysłu

Prof. zw. dr hab. Michał Jerzy Zacharias — w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Dr hab. Przemysław Żurawski vel Grajewski — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać w dwu egzemplarzach oraz w wersji elektronicznej. Wydruk powinien być sporządzony według obowiązujących norm: Times New Roman 12 pkt., interlinia 1,5 wiersza, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości do 3000 znaków.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi: na 2014 r. — 21 zł (w tym 5% VAT).

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A:

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 — czynne w dni robocze w godzinach 7.00–17.00.

Koszt połączenia wg taryfy operatora.

Wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub w kasie Zespołu.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą priorytetową czy ekonomiczną) oraz zamawiany tytuł.

Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty, jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na nasze konto w banku, SWIFT banku: PKOPPLPWXXX

w USD PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu (+4822) 532 87 31.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA, MASTERCARD i AMERICAN EXPRESS w internecie <http://www.ruch.pol.pl>

Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego

do 5 VI — na III kw. r. bieżącego

do 5 III — na II kw. r. bieżącego

do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01–987 Warszawa, ul. Dankowicka 16c lok. 2

tel./fax (+4822) 839 08 38

e-mail: biuro@dig.pl; <http://www.dig.pl>

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia 0 801 205 555

lub na stronie internetowej <http://www.kolporter.com.pl>

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

CHZ Ars Polona S.A.

03–933 Warszawa, ul. Obrońców 25, Poland

<http://www.arspolona.com.pl>

tel./fax (+4822) 509 86 09

cena 21,00 zł (w tym 5% VAT)

Nakład 500 egz.



<http://rcin.org.pl>